

NAŠA HRANA, PODEŽELJE in NARAVNI VIRI PO 2021

**RESOLUCIJA
STRATEŠKI OKVIR RAZVOJA SLOVENSKEGA KMETIJSTVA,
PREDELAVE HRANE IN PODEŽELJA**

dr. Jože Ileršič,
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

RESOLUCIJA

- ➔ Politično strateški dokument, ki odraža **obstoječe stanje** in potrebe po intervencijah v **prihodnosti**.
- ➔ Predstavlja **razvojno usmeritev** slovenske pridelave in predelave hrane, ter povezanega podeželskega prostora.
- ➔ Je podlaga za prihodnjo pripravo nacionalnih ukrepov in enovit

Strateški načrt za izvajanje Skupne kmetijske politike.

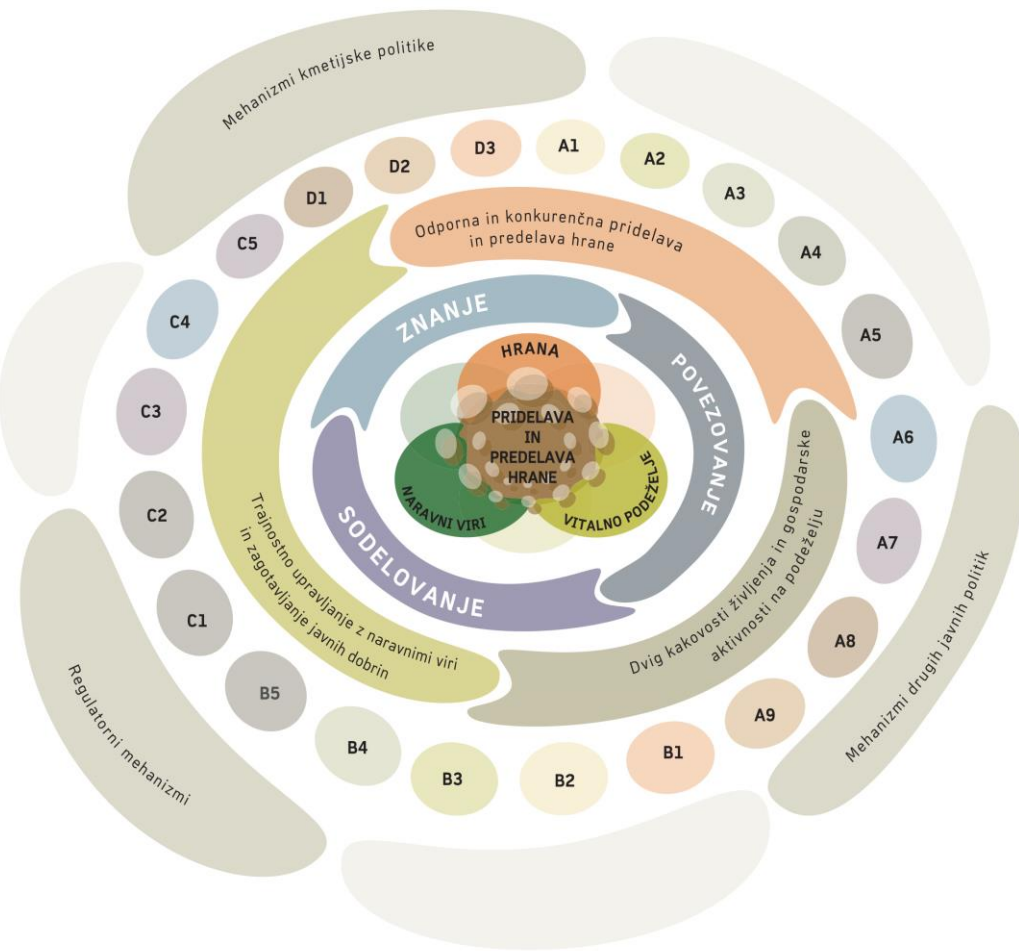
ZAKAJ NOVA SMER?

- Potreba po stabilizaciji in zagotavljanju ustrezne ravni **dohodka**, zmanjševanje odvisnosti od podpor
- Pomen velikih kmetijskih gospodarstev in manjših kmetij – **dualna** struktura
- **Odpornost** sektorja, **povezovanje** kmetijskih pridelovalcev in živilstva, krepitev **verig**
- Ohranjanje **obdelanega** in **poseljenega** podeželja po celotnem ozemlju RS
- **Dialog** med mestnim in podeželskim prebivalstvom, razumevanje vloge kmeta
- Modernizacija in nadgradnja **znanj**, generacijska prenova in ohranjanje **interesa za kmetovanje**
- **Umno gospodarjenje** z naravnimi viri (voda, tla, zrak, zemlja, biotska raznovrstnost)
- Družba terja **odgovor** na vprašanja potreb po intervencijah in pričakuje nemoteno oskrbo s hrano, ohranjene naravne vire in vitalno podeželje.

Cilji nove razvojne vizije

- ➔ **Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane**
- ➔ **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin**
- ➔ **Dvig kakovosti življenja in gospodarske aktivnosti na podeželju**
- ➔ **Krepitev oblikovanja in prenosa znanja**

- A1.** Zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane,
- A2.** Učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje),
- A3.** Primerljiv dohodkovni položaj,
- A4.** Stabilnost dohodka,
- A5.** Krepitev agroživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi,
- A6.** Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo,
- A7.** Krepitev tržne naravnosti in podjetništva,
- A8.** Spodbujanje generacijske prenove,
- A9.** Ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč.
- B1.** Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak
- B2.** Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb
- B3.** Varovanje biotske raznovrstnosti
- B4.** Ohranjanje kulturne krajine
- B5.** Zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali
- C1.** Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- C2.** Krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja
- C3.** Razvoj biogospodarstva
- C4.** Socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine
- C5.** Zmanjševanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju
- D1.** Krepitev raziskovalne podpore za razvoj kmetijstva in podeželja
- D2.** Učinkovit prenos znanja do končnih upravičencev
- D3.** Delujoč in učinkovit sistem AKIS (Kmetijski sistem znanja in inovacij)

➔ **Odporna in konkurenčna pridelava in predelava hrane**

- **Zagotavljanje visokih standardov varne in kakovostne hrane,**
- **Učinkovita raba in dostopnost virov (zemlja, kapital, delo, znanje),**
- **Primerljiv dohodkovni položaj,**
- **Stabilnost dohodka,**
- **Krepitev agroživilskih verig in izboljšanje položaja kmeta v verigi,**
- **Spodbujanje pridelave in porabe hrane z višjo dodano vrednostjo,**
- **Krepitev tržne naravnosti in podjetništva,**
- **Spodbujanje generacijske prenove,**
- **Ohranitev proizvodnega potenciala in obsega kmetijskih zemljišč.**

KAKO BOMO DOSEGLI CILJ?

➔ Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin

POTREBE PO UKREPANJU:

- **Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri** (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in **varna hrana**,
- S kmetijstvom in gozdarstvom tako **povezujemo širok nabor javnih dobrin**,
- Mnoge od njih povezujemo s **stanjem okolja**, kot je **kmetijska krajina**, razpoložljivost in kvaliteta naravnih virov, stanje in kakovost tal, odpornost na erozijo in poplave.
- Na **drugi strani** lahko govorimo tudi o tistih dobrinah, ki izraziteje naslavlajo **družbeni** vidik, vključno s **prehransko varnostjo**, zmanjševanjem izgub in **zavržkov hrane**, vitalnim podeželjem, dobrim počutjem ter zdravjem in dobrobitjo živali.

➔ Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin

Pridelava in predelava hrane, podobno kot ostale gospodarske dejavnosti, ni nevtralna do okolja in narave, nekateri trendi pri stanju okolja so pozitivni drugi negativni:

- Delež izpusta toplogrednih plinov iz naslova kmetijstva, znaša v letu 2015 **10,3%** celotnih izpustov,
- V zadnjih letih je **opazno zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje**, ki se kaže v racionalnejši rabi pesticidov in mineralnih gnojil,
- Na drugi strani, vrednost kazalnika Indeks ptic kmetijske krajine, pokazatelja biotske pestrosti in sprememb v okolju, upada, ta trend pa je značilen tudi v ostalih delih Evrope.
- Območje **Natura 2000** v Sloveniji obsega **25 %** (za ohranjanje pomembnih vrst ptic) oz. **33 %** (za ohranjanje pomembnih habitatov) ozemlja, kar je skoraj **dvakrat toliko**, kot je povprečje EU (13 % oz. 14 %).
- Od leta 2000 se je, ob siceršnjih letnih nihanjih, površina kmetijskih zemljišč v uporabi v Sloveniji nekoliko zniževala,
- **Ekološke prakse** kmetovanja so v Sloveniji v zadnjem desetletju narasle na **43.579 ha** kmetijskih zemljišč v uporabi, a večinoma iz naslova travinja.

➔ **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin**

Skozi naveden niz potreb in v skladu z zastavljenimi družbenimi zahtevami do kmetijstva smo identificirali naslednje **specifične cilje**:

- **Zmanjšanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak**
- **Prilagajanje in blaženje podnebnih sprememb**
- **Varovanje biotske raznovrstnosti**
- **Ohranjanje kulturne krajine**
- **Zagotavljanje višjih standardov dobrobiti živali**

➔ **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin**

V prihodnje bo **zmanjševanje negativnih vplivov na vode, tla in zrak** vtakano v vse aktivnosti povezane s pridelavo in predelavo hrane. Kmetijska in gozdna gospodarstva ter živilska industrija morajo stremeti k:

- gospodarni in trajnostni rabi virov ter načelom krožnega gospodarstva,
- večanju učinkovitosti rabe vode in energije,
- **rabi in ohranjanju slovenskih genskih virov,**
- **rabi obnovljivih virov energije,**
- **rabi stranskih proizvodov, odpadkov, ostankov in drugih neživilskih surovin za namene biogospodarstva,**
- **zmanjševanju emisij iz kmetijstva,**
- **spodbujanju ponorov ogljika v kmetijstvu, gozdarstvu in lesno-predelovalnem sektorju,**
- rabi trajnostnih materialov v procesu oblikovanja izdelkov in spremljanju življenjskega cikla izdelkov.

➔ **Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin**

Podnebne spremembe vse bolj spreminjajo pogoje za pridelavo hrane in rejo živali.

Odgovor na podnebne spremembe je dvotiren:

- v obliki **blaženja** (zmanjševanje izpustov toplogrednih plinov) in
- **prilagajanja** (proizvodno-tehnološke in ekonomske prilagoditve spremenjenim razmeram).

Ob tem je treba izpostaviti **(omejeno) sposobnost** kmetijskega sektorja k blaženju podnebnih sprememb, če želimo ohraniti obseg proizvodnje hrane.

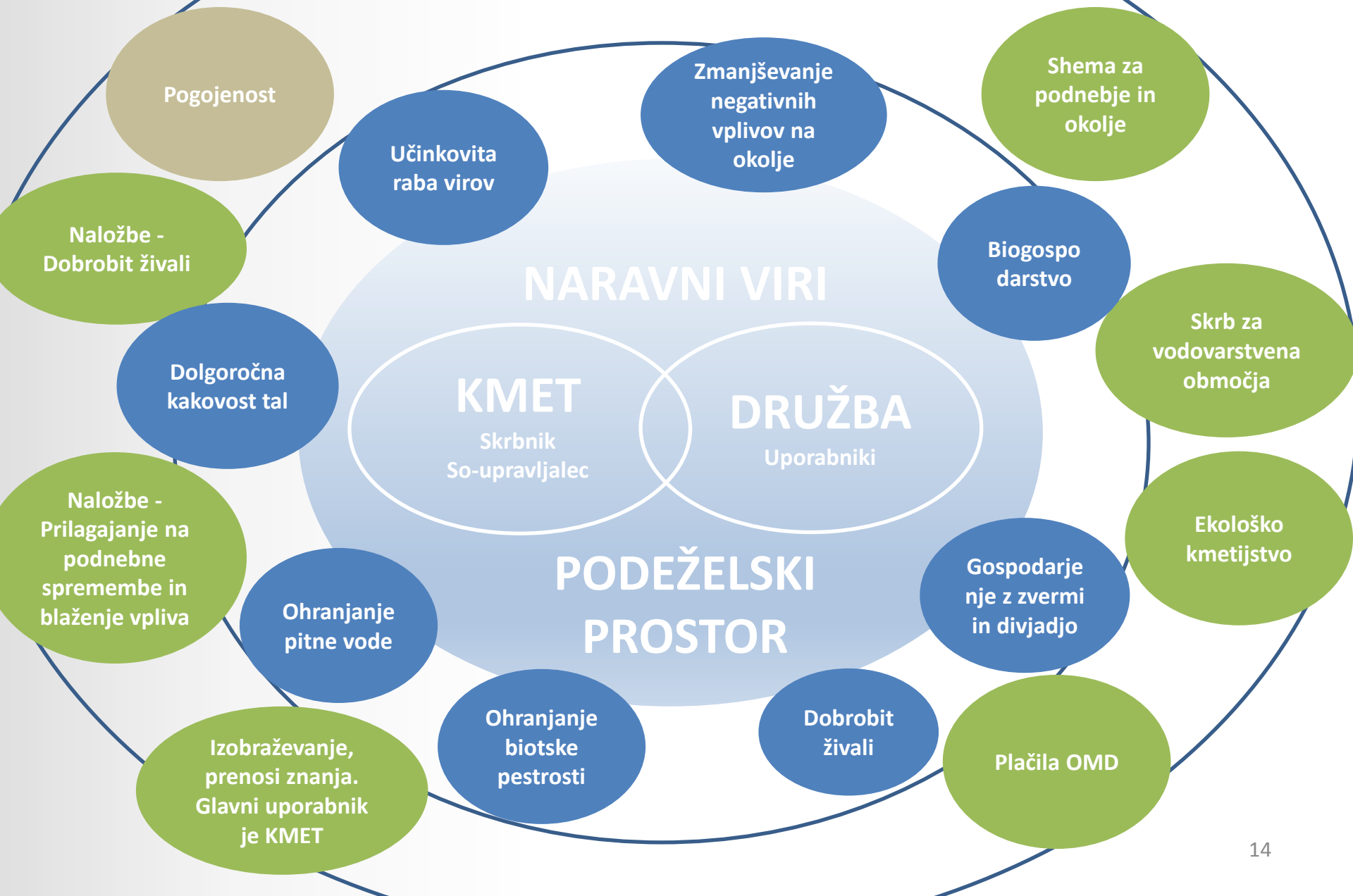
➔ Trajnostno upravljanje z naravnimi viri in zagotavljanje javnih dobrin

MEHANIZMI ZA DOSEGANJE CILJEV

Ukrepi Skupne kmetijske politike so izjemno pomemben mehanizem za doseganje okoljskih in naravovarstvenih ciljev („zelena infrastruktura“).

- **Pogojenost** (izpolnjevanje osnovnih standardov),
- **Shema za podnebje in okolje** v okviru neposrednih plačil (odpora tehnološkim ukrepom za zmanjšanje emisije TGP oz. povečanje ponorov)
- **Ekološko kmetovanje,**
- **Kmetijsko okoljske ukrepe (intervencije) v okviru razvoja podeželja** (naložbe, ki zmanjšujejo tveganja pridelave),
- **Plačila za območja z omejenimi dejavniki,**
- **Dobrobit živali, ...**

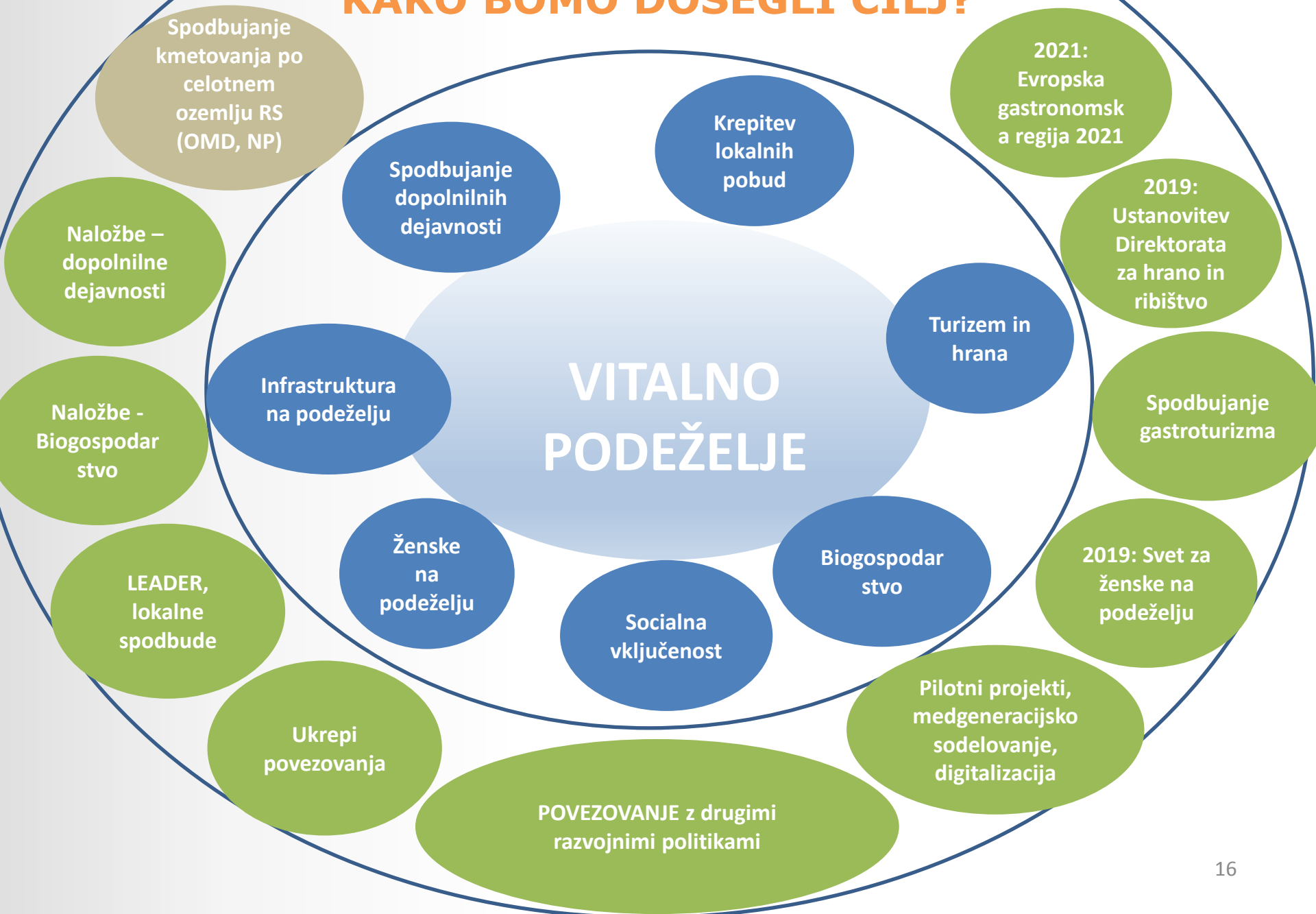
KAKO BOMO DOSEGLI CILJ?

➔ Dvig kakovosti življenja in krepitev gospodarske aktivnosti na podeželju

- Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah
- Krepitev lokalnih pobud in medpanožnega sodelovanja ter krepitev navezave turizma na kakovostno hrano iz lokalnega okolja
- **Razvoj biogospodarstva**
- Socialna vključenost, ženske na podeželju in skrb za ranljive skupine
- Zmanjševanje vrzeli v dostopnosti in kakovosti storitev v urbanem in ruralnem okolju

KAKO BOMO DOSEGLI CILJ?

Krepitev oblikovanja in prenosa znanja

- **Krepitev raziskovalne podpore za razvoj kmetijstva in podeželja**
- **Učinkovit prenos znanja do končnih upravičencev**
- **Delujoč in učinkovit sistem AKIS (Kmetijski sistem znanja in inovacij)**

KAKO BOMO DOSEGLI CILJ?

RAZVOJNA NAČELA IN USMERITVE

- Ciljno **strateško načrtovanje javnih podpor** za pridelavo in predelavo hrane in razvoj podeželja, glede na naravne danosti slovenskega podeželja in dejanske potrebe.
- **Premišljen pristop k oblikovanju** inštrumentov z vodilom trajnosti, učinkovitosti in merljivosti doseganja zastavljenih ciljev.
- **Dodana vrednost**, podjetniški pristopi, tržna naravnost.
- Varstvo okolja in narave: **prednost**, in ne ovira gospodarjenja.
- **Znanje, kreativnost, inovativnost, podjetništvo in povezovanje.**
- **Celostni pristop**, ki vključuje finančno, okoljsko, regionalno razvojno, gospodarsko, infrastrukturno, socialno, zdravstveno, znanstveno-izobraževalno in drugimi politikami.

OHRANJAMO!

Trajnost kmetijskih praks, raznolikost kmetij,
okus naše hrane, trajnostno rabo gozdov,
obdelanost krajine.

GRADIMO!

Na tradiciji in navezanosti na zemljo,
na zaupanju in na vrednotah.

SPREMINJAMO!

S spodbujanjem znanja, kreativnosti,
inovativnosti, povezovanja, sodelovanja,
podjetniških pristopov.